وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو
ژمارە: ٣٣٢٢ لە ٢٠٢٤/٥/٢٠

پاڵپشت بەو دەسەڵاتەی پێمان دراوە بەپێی بڕگەی (١١) لە ماددەی (٢) لە یاسای وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو ژمارە (٦) ساڵی ٢٠١٠ ، وە خاڵەکانی (٦و٧) لە ماددەی (٢) لە یاسای پاراستنی بەرهەمی ناوخۆ ژمارە (٤) سالی ٢٠٠٨ و یاسای " امراض الحیوانات العفنة" ژمارە (٦٨) ساڵی ١٩٣٦ هەموارکراو ، ئەم ڕێنماییەمان دەرکرد.

ڕێنمایی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٤

ڕێنمایی کەرەنتینی ڤێتێرنەری تایبەت بە هاوردەکردن و هەناردەکردنی ئاژەڵ و بەرووبوومی ئاژەڵی

ماددەی (١): زاراوەکان

بەمەبەستی جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە ،ئەم ووشە و دەستەواژانەی خوارەوە لە هەر شوێنێکی ئەم ڕێنماییەدا هاتبن واتاکەی بەرامبەریان نووسراوە :

یەکەم: هەرێم : هەرێمی کوردستان – عێراق.

دووەم: وەزارەت : وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

سێیەم: وەزیر : وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لە هەرێمی کوردستان - عێراق.

چوارەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی : بەڕێوەبەرایەتی گشتی سامانی ئاژەڵ و ڤێتێرنەری لە وەزارەت.

پێنجەم: بەڕێوەبەرایەتی ڤێتێرنەری : بەڕێوەبەرایەتی ڤێتێرنەری لە پارێزگاکان و ئیدارە سەربەخۆکان.

شەشەم: کۆمپانیا : ئەو کۆمپانیایانە دەگرێتەوە کە تۆمار کراون لە وەزارەت و ڕێگاپێدراون بە هاوردە و هەناردەکردنی ئاژەڵ و بەرووبوومی ئاژەڵی.

حەفتەم: بڕوانامەی سەرچاوە (Certificate of Origin): بڕوانامەیەکی فەرمیە کە دەردەچێت لە وڵاتی سەرچاوەی سەرەکی کە ئاژەڵ یاخود بەرووبوومی ئاژەڵی لێ هاوردە دەکرێت، دەبێت ناوی ماددەی هاوردەکراو، بڕەکەی، کۆمپانیای بەرهەمهێن و ناو و ناونیشانەکەی، کۆمپانیای هاوردەکار و ناو و ناونیشانەکەی بە ڕوونی بنووسرێت و دەبێت بڕوانامەکە ڕەسەن بێت و ناو و ناونیشان، و ژمارەی پەیوەندی و ئیمێلی ئەو لایەنەی لە سەر بێت کە بڕوانامەکەی دەرکردووە.

هەشتەم: بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری : بڕوانامەیەکی فەرمیە لەلایەن دەزگای ڤێتێرنەری ووڵاتی هەناردەکار دەردەچێت و لەلایەن پزیشکی ڤێتێرنەری حکومی واژۆ دەکرێت و بڕوانامەکە ئاماژە بەبواری تەندروستی ئاژەڵ یان بەرووبوومەکانی دەکات و دەبێت گشت ئەو مەرجانەی تێدابێت کە لە بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری بەڕێوەبەرایەتی گشتی سامانی ئاژەڵ و ڤێتێرنەری ئاماژەی پێکراوە.

نۆیەم: بڕوانامەی حەلال: بڕوانامەیەکە ئاماژە بەوە دەکات کە بەرووبومەکە بە ڕێگای ئیسلامی بەرهەم هاتووە و یاخود هیچ ماددەیەکی حەرامکراوی تێدانیە و پێویستە بڕوانامەکە ڕەسەن بێت یا خود ڕاستاندنی بۆ کرابێت ولە لایەن دەزگای ئیسلامی باوەڕپێکراو لە ووڵاتی سەرچاوە دەرچوو بێت.

دەیەم : بڕوانامەی شـــیکردنەوە (Certificate of analysis): بڕوانامەیەکی باوەڕ پێکراوە کە جۆر و ڕێژەی پێکهاتەی ماددەکانی بەرهەمەکە ڕوون دەکاتەوە و دەبێت لە بڕوانامەکە ناو و جۆری بەرهەم و ڕێژەی پێکهاتەی ماددەکە، ناوی کۆمپانیای بەرهەمهێن و ڕێکەوتی پشـــکنین دیاری کرا بێت. هەروەها ڕێکەوتی پشـــکنینەکە نوســـرابێت و ناو و ناونیشـــان، ژمارەی پەیوەندی و ئیمێلی ئەو تاقیگەیەی لە سەر بێت کە پشکنینی کردووە و مۆر و واژۆ کرابێت و بڕوانامەکە ڕەسەن بێت.

یازدەم: بڕوانامەی ISO HACCP ،GMP ، یان هاوشـــێوەکانی: بڕوانامەیەکن کە دڵنیایی دەدەن کەوا ئەو بەرهەمانەی لە و کۆمپانیایە بەرهەم دێن بەپێی ستانداردی بەرز و کواڵیتی کۆنترۆلی جیهانیە، پێویستە ناو و ناونیشان، بواری ئیشکردن(SCOPE) ژمارەی پەیوەندی و ئیمێل، ڕێکەوتی دەرچوون و بەســـەرچوون لەگەڵ مۆر و واژۆی لایەنی بەخشـــەری بڕوانامەی لەســـەر بێت و ڕاســـتاندنی بۆ کرابێت.

دوازدەم:ئاژەڵ: هەموو جۆرەکانی ئاژەڵ و باڵندە و زیندەوەرە ئاوییەکان وجۆرەکانی تری ماڵی یان کێوی

ســـێزدەم: بەرووبوومی ئاژەڵی: ئەو بەرووبوومانەیە کە ئاژەڵین و پێکهاتەی ســـەرەکیان لە ســـەرچاوەی ئاژەڵیە.

چواردەم: شـــوێنی کەرەنتین کردن: ئەو شـــوێنەیە کە لەلایەن فەرمانگەکانی ســـەر بە بەڕێوەبەرایەتی گشـــتی دیاری دەکرێت و دەکرێت حکومی بێت یان تایبەت، بە مەبەســـتی کەرەنتین کردنی ئاژەڵی هاوردەکراو یان هەناردەکراو بۆ ماوەیەکی دیاریکراو بۆدڵنیا بوون لە تەندروستیان.

پازدەم: ماوەی کەرەنتین کردن: ئەو ماوەیەی ئاژەڵی هاوردە کراو یان هەناردە کراو کەرەنتین دەکرێت بۆ دڵنیابوون لە تەندروســـتیان و ئەنجام دانی ڕێکاری پێویســـتی تەندروســـتی و ماوەکەش بەپێی بارودۆخی تەندروســـتی وولاتی ســـەرچاوە یان مەرجەکانی ولاتی هاوردەکار و ماوەی کرکەوتنی نەخوشیەکان دیاری دەکرێت.

شـــــازدەم: ڕێکخراوی WOAH: ڕێکخراوێکی نێو دەوڵەتیە تایبەتە بە بڵاوکردنەوەی زانیاری دەربارەی بواری نەخۆشیەکانی ئاژەڵ لە وڵاتاندا ورێنماییەکانی تایبەت بە ڤێتێرنەری بڵاو دەکاتەوە.

حەڤدەم: هەنارده و هاوردە: ئاژەڵ و بەروبوومەکانی کە هەناردە یان هاوردەی هەرێم دەکرێت.

ماددەی(٢):ئەرکەکانی کەرەنتینەکانی ڤێتێرنەری سنووری بریتیە لە:

١- دڵنیا بوون لە هەبوونی مۆڵەتی هاوردن.

٢- دڵنیـا بوون لە هەبوونی بڕوانـامەکـانی هـاوردە لەوانەش بڕوانـامەی تەنـدروســـتی ڤێتێرنەری و بڕوانامەی سەرچاوە و بڕوانامەی دیکە کە لە بڕگەی(٩) ماددەی (٣) ئاماژەیان پێ کراوە.

٣- پشـــکنینی ئاژەڵی زیندووی هاوردە یان هەناردە بۆ دڵنیابوون لە تەندروســـتیان و بەدواداچوون بۆ کەرەنتین کردنی ئاژەڵی هاوردە یان هەناردە.

٤- ئەنجام دانی پشکنینی فیزیاوی.

٥- وەرگرتنی نموونەی پێویست و ئەنجامدانی پشکنینی مایکروبایۆلۆجی و کیمیایی و پشکنینی تری پێویست بەپێی تایبەتمەندی هاوردە یان هەناردە و بەپێی ئەو ڕێژانەی لە تایبەتمەندی عێراقی و سەرچاوە باوەڕ پێکراوەکانی جیهانی دیاری کراوە.

٦- پێویستە پزیشکی ڤێتێرنەری یان کارمەندی کەرەنتین، بەپێی یاسا و ڕێنماییەکانی پەیوەندار مامەڵە لەگەڵ هاوردە بکات.

٧- هەر ئەرکێك کە بەپێی یاسا وڕێنماییەکان پێی بسپێردرێت.

ماددەی (٣): مەرجە گشتیەکانی هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومەکانی ئاژەڵ :

١- هاوردە کار یان هە ناردە کار دەبێت مۆڵەتی هاوردن یان هە ناردن لە وەزارەت/ بەڕێوەبەرایەتی گشتی/ ب.کەرەنتین وەربگرێت دوای وەرگرتنی لاری نەبوونی بەشە پەیوەندارەکان.

٢- دەبێت ڕەزامەندی وەزارەت بۆ ئەنجام دانی چالاکی کۆمپانیا لەبواری سامانی ئاژەڵ وڤێتێرنەریدا هەبێت.

٣- پێویستە بەروبوومە ئاژەڵییەکان بەپێی تایبەتمەندی عێراقی دروست کرابن ، سەبارەت بەو بابەتانەی لە تایبەتمەندی عێراقی دا نەهاتوون تایبەتمەندی ڕێکخراوە جیهانییەکان ڕەچاو دەکرێت.

٤- دەبێت ئەم زانیارییانە بە ڕوونی لە سەر کارتۆن و بەروبوومی لە کیس کراو یان قوتووکراو بە زمانی ئینگلیزی و کوردی یان ئینگلیزی و عەرەبی بنووسرێت، جۆری ماددە و پێکهاتەکانی، کێش، ڕێکەوتی بەرهەمهێنان و بەسەرچوون، حەلال(ئەگەربەروبوومەکە لە وولاتانی نا ئیسلامی هاوردە بکرێت)، Batch number، پلەی گەرمی کۆگا کردن، ناونیشان وئیمێل و تەلەفونی کارگەی بەرهەم هێنەر. ئەم زانیاریانە بە شێوەی هەڵکەندراو یان لەیزەری بێت ونابێت ئەم زانیارییانە بە ئاسانی بسڕدرێتەوە.

٥- ئەگەر ماوەی بەسەرچوونی ماددەیەك کەمتر لە (٦) شەش مانگ بێت ، دەبێت ڕێکەوتی بەرهەمهێنان و بەسەرچوون بە شێوەی ڕۆژ و مانگ و ساڵ بنووسرێت و ئەگەر ماوەی بەسەرچوون لە (٦) شەش مانگ زیاتر بێت بە شێوەی مانگ و ساڵ دەنوسرێت.

٦- بەروبوومەکە بە جۆرێك لە کیس یان کارتۆن بکرێت کە ماددەی کیس کردن یان کارتۆن توووند و تۆڵ بێت وبە ئاسانی تێك نەچێت.

٧- پێکهاتەی کیس کردن (Food grade) بێت و نابێت قوتوو یان کیس یان کارتۆن کاریگەری خراپی لە سەر بەروبوومەکە هەبێت.

٨- لەکاتی گەیشتنی بەروبوومی ئاژەڵی بۆ کەرەنتینی ڤێتێرنەری لە خاڵە سنورییەکان، دەبێت ٢/٣ ماوەی بەسەرچوونی مابێت.

٩- لە کاتی هاوردنی بەروبوومی ئاژەڵ لەکاتی گەیشتنی بە خاڵە سنورییەکان، دەبێت ئەم بڕوانامانە پێشکەش بکرێن (بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری ڕەسەن، بڕوانامەی سەرچاوەی ڕەسەن، بڕوانامەی شیکردنەوەی ڕەسەن(Analysis)، بڕوانامەی حەلالی ڕەسەن(ئەگەر بەروبوومەکە لە وولاتانی نا ئیسلامی هاوردە بکرێت).

١٠- هەموو بەروبوومەکان بەپێی تایبەتمەندی ماددەکە لە پلەی گەرمی گونجاودا و بەپێی مەرجەکانی تەندروستی بگوازرێتەوە.

١١- نابێت جیاوازی کێشی بەروبوومەکانی یەك جۆر لەناو یەك کارتۆن، زیاتر لە ١٠% بێت.

١٢- نابێت لە پێکهاتەی ماددەکان گۆشـــت یان ڕۆنی بەراز بەکارهاتبێت و هاوردنی ئەم جۆرە ماددانە تەنها بە ڕێگاپێدانی تایبەت دەبێت.

١٣- دەبێت بەروبوومەکە خاڵی بێت لە تیشـــکی (Radioactive) و نابێت ڕێژەی ئەنتی بایوتیك و ماددەکانی پارێزەر لە ڕێژەی ڕێگاپێدراوی جیهانی زیاتر بێت.

١٤- وەزارەت و بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆی هەیە بۆدڵنیابوون لە هەبوونی مەرجەکان لە کاتی پێویست، سەردان بۆ کۆمپانیای بەرهەمهێنەروکۆمپانیاکانی هاوردەکار و هەناردەکار ڕێك بخات.

١٥- بەڕێوەبەرایەتی گشـــتی بڕیاری کۆتایی لەســـەر بڕو جۆری ماددەکانی هاوردە یان هەناردە کراو بۆ هەرێم دەدات و دوای ووردبینی کردنی گشت بەڵگەکان، مۆڵەت بە کۆمپانیا دەبەخشرێت.

١٦- لە کاتی سەرهەڵدانی نەخوشی مەترسیدار لە وڵاتی سەرچاوە بەپێی ڕاپۆرتی ڕێکخراوی (WOAH) ئەگەر نەخۆشـیەکە کاریگەری خراپی لەسـەر تەندروسـتی گشـتی و سـامانی ئاژەڵی هەرێم هەبێت، ڕێگا نادرێت بە هاوردن لەو ووڵاتەوە، تەنها ڕێگا دەدرێت بەو بەرهەمەی پێش ڕێکەوتی سەرهەڵدانی نەخۆشـیەکە لە ووڵاتی سـەرچاوە بەرهەم هاتووە بە مەرجێك پشـکنینی پێویسـتی بۆ بکرێت و بەروبوومەکە لە سـەرچاوەکەی بەرێکەوتبێت یان گەیشـتبێتە سـنوور و ئەمە دەبێت بە نوسـراوی فەرمی وەزارەتی کشتوکاڵ یا دەزگای ڤێتێرنەری ووڵاتی هەناردە بسەلمێنرێت.

١٧- دەبێت ئاژەڵی زیندوو وگۆشـــت بە هەموو جۆرەکانی وبەروبوومی ئاژەڵی، ڕاســتەوخۆ لە ووڵاتی سەرچاوە هاوردە بکرێت و ناکرێت لە وڵاتی دووەم هاوردە بکرێت.

١٨- ڕێگا نادرێت بە هاوردەکردنی ئاژەڵ و بەروبوومەکانی لەو وڵاتانەی کە بەشـــێوەیەکی ڕێك و پێك ڕاپۆرتی نەخۆشـی بۆ (WOAH) نانێرن یان سـیسـتەمی ڤێتێرنەریان لاوازە و ئەم ووڵاتانە لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی دە ست نیشان دەکرێن و بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆی هەیە لەکاتی پێویست هاوردنی ئاژەڵ یان بەروبوومێك لە ووڵاتێك قەدەغە بکات.

١٩- لەکـاتی داواکردنی مۆلەت، پێویســـتە گشـــت دۆکیۆمینتەکـان و بڕوانـامەکـان کە لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی گشـتی دیاری کراون بەپێی تایبەتمەندی هاوردە یان هەناردە، پێشـکەش بکرێن و بەرێوەبەرایەتی گشـتی لەکاتی پێویسـتدا مافی زیاد کردنی مەرجی تری هەیە و بۆی هەیە لە کاتی پێویستدا داوای بەڵگەنامەی دیکە بکات.

٢٠- ئەگەر مەرج وڕێنماییە تایبەتەکان جێبەجێ نەکران، بەڕێوەبەرایەتی گشتی مافی هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەتی هاوردن یان هەناردنی هەیە.

٢١- بۆ هاوردن و مامەڵە کردن بە دەرمان وڤاکسین وماددەی تاقیگەیی و گشت پێداویستیەکانی ڤێتێرنەری، ڕێنمایی ژمارە (١) ساڵی٢٠٢٢ تایبەت بە ڕێکخستنی هاوردەکردن و مامەڵەکردن بەدەرمان و ڤاکسین و پێداویستی ڤێتێرنەری جێبەجێ دەکرێت.

٢٢- پێویستە لە بڕوانامەکانی (سەرچاوە، تەندروستی، شیکردنەوە و پشکنین و حەلال) و سەرجەم بڕوانامەکانی دیکە ناوی ماددەی هاوردە، بڕەکەی، کۆمپانیای بەرهەمهێن و ناو و ناونیشانەکەی، کۆمپانیای هاوردەکارو ناو و ناونیشانەکەی و بەروارەکەی بە ڕوونی لەسەر نوسرابێت. هەروەها پێویستە واژۆ و مۆر و ناو و نیشان و ئیمێل و ژمارە تەلەفۆنی لایەنی پەیوەندار (فەرمی) کە بڕوانامەکەی دەرکردووە لەسەر بێت و هەموو ئەو بڕوانامانەی لە سەرەوە ئاماژەی پێکراوە پێویست بە یەکێك لەم زمانانە نووسرابێت: ئینگلیزی، عەرەبی ، کوردی.

٢٣- لە بڕوانامەی تەندروستی (بۆ گشت جۆرەکانی گۆشت و بەرووبومەکانی تری ئاژەڵ و پەلەوەر) سەرەرای مەرجە سەرەکیەکان، پێویستە پشکنینی کیمیایی و پاشماوەکان و مایکرۆبایۆلۆجی بۆ هەر بەرووبوومێك کرابێت و لە ناو بڕوانامەکە ئاماژەی پێ بکرێت.

٢٤- بۆ هاوردن و هەناردن و دووبارە هەناردنی (Reexport) ئاژەڵ و باڵندەی کیوی بە هەموو پێکهاتەکانییەوە، دەبێت بڕوانامەی سایتس پێشکەش بکرێت و لاری نەبوونی دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە وەربگیرێت.

٢٥- ڕێگا دەدرێت بە هاوردنی ئاژەڵی ماڵی (سەگ ، پشیلە ، ....) کە تایبەتن بە گەشتیار بە مەرجێك خاوەنداریەتی ئاژەڵەکە بسەلمێنرێت و ئاژەڵەکە پاسپۆرتی هەبێت و کوتانی پێویستی بۆ کرابێت.

ماددەی(٤): مەرجە تایبەکانی هاوردنی بەروبوومەکانی ئاژەڵ:

یەکەم: مەرجە تایبەکانی هاوردنی گۆشتی سوور و باڵندە ودروستکراوەکانی گۆشت:

سەرباری مەرجە گشتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم) ئەم ڕێنماییەدا هاتووە:

١- سەبارەت بە هاوردنی گۆشتی سوور دۆخی وولاتەکە بۆ نەخۆشی (BSE) و نەخۆشیە مەترسیدارەکانی تر ڕەچاو دەکرێت و دەبێت وولاتەکە لە لیستی(Negligible BSE Risk) دابێت.

٢- بۆ هاوردنی گۆشتی سوور پێویستە وولاتی سەرچاوە بۆ ماوەی (٣)سێ مانگ و کێلگەکە لە (٦) شەش مانگی ڕابردوو پاك بێت لە نەخۆشیەکان بەتایبەت ئەم نەخۆشیانەی خوارەوە:

أ- ڕەشەووڵاخ:

Brucellosis ، Anthrax ، T.B ،CCHF ،CBPP ، LSD ،H.S ،FMD ، Black leg ، BVD ، Bluetongue ،Rift valley fever ، Q fever ،Vesicularstomatitis ،Int.&ext parasites

ب- مەڕوبزن:

FMD ،PPR ،Sheep and goat pox ،Brucellosis ،Scrapie ،CCHF ،CCPP.Rift valley fever ،Bluetonge ، Int.&ext parasites ، Qfever

٣- سەبارەت بەگۆشتی سووری بەستووی ڕەشەووڵاخ تەمەنی ئاژەڵەکە لە (٢) دوو ساڵ تێپەر نەکات و کێشی پارچەیەك گۆشت لە نێوان(١ - ٥)کیلوگرام بێت وسەبارەت بە گۆشتی کاور یان گیسك تەمەنیان لە (٢٠) بیست مانگ تێپەر نەکات و دەکرێت گۆشتەکە بە شێوەی پارچەکراو بێت و کێشیان لە (٢٠) کیلۆگرام زیاتر نەبێت و کێشی مریشکی تەواو لە (٢٠٠٠) گرام تێپەر نەکات.

٤- نابێت لە بەخێوکردنی ئاژەڵ یان پەلەوەرە هۆرمونی گەشەکردن و ماددەی قەدەغە کراو بەکارهاتبێت ونابێت ڕێژەی ئەنتی بایوتیك و مادده زیان بەخشەکان لە ناو ئالیکی ئاژەڵەکان لە ڕێژەی ستاندەرد تێپەر بکات.

٥- سەبارەت بەگۆشتی بەستوو (گۆشتی سوور یان سپی) دەبێت کەمتر لە (٢) دوو ڕۆژ دوای کوشتنەوە، ببەسترێت و لە(- ١٨) پلەی سلیزی کۆگا بکرێت.

٦- دەبێت گۆشت لە سەربڕخانە و کارگەیەك بەرهەمبهێنرێت کە بەپێی مەرجەکانی (HACCP) یان (ISO ٢٢٠٠٠) یان بڕوانامەجیهانی هاوشێوەکانی کار بکات وپشکنینی پێش سەربڕ ین و دوای سەربڕین لە سەربڕخانەکە ئەنجام بدرێت.

٧- دەبێت هۆکاری گواستنەوەی گۆشت بە بارهەڵگری تایبەت بێت و مۆنیتەر کارتی تێدابێت.

٨- نابێت گۆشتی ڕەشەووڵاخ، ئێسك و دەمار وبڕبڕەی پشت و غودەی تێدابێت.

٩- سەبارەت بە هاوردنی گۆ شتی پەلەوەر دەبێت ووڵاتەکە نەخو شی ئەنفلوەنزای باڵندەی تێدا نەبێت و سەرچاوەی پەلەوەر بۆ ماوەی (٩٠) نەوەت ڕۆژی ڕابردوو پاك بێت لە نەخۆشیەکانی نیوکاسل و سالمونیلوزیس وئەنفلوەنزای باڵندە و (IB) و نەخۆشی سنوور بەزێنی دیکە.

١٠- نابێت ئەو ووڵاتەی گۆشتی ئاژەڵی لێ هاوردە دەکرێت نەخۆشی مەترسیداری تێدا هەبێت.

١١- نابێت لە بەرهەمهینانی گۆشتی بەستوو ماددەی پارێزەر بەکار بێت.

١٢- بە هۆی ئەوەی ماوەی بەسەرچوونی گۆشتی فریش تەنها (٧٢) حەفتاو دوو کاتژمێرە، بۆیە ڕێگا نادرێت بە هاوردنی گۆشتی سوور و مریشك بە شێوەی فریش.

١٣- ڕێگا دەدرێت بە هاوردنی گۆشتی سوور و پەلەوەر و ماسی بە شێوەی ڤاکیوم بەپێی مەرج ورێکارەکانی تایبەت بە گۆشتی ڤاکیوم کە لەلایەن بەڕێوبەرایەتی گشتی دیاری دەکرێت.

١٤- لە کاتی نەبوونی بەرهەمی ناوخۆ ڕێگا دەدرێت تەنها بەکارگەکانی دروست کردنی دروستکراوەکانی گۆ شت بەپێی وزەی کارگەکە، گۆ شتی (MDM) ی پەلەوەر هاوردە بکەن. بە مەرجێك لە سنوورەکان پشکنینی پێویستیان بۆ ئەنجام بدرێت.

١٥- ڕێگا نادرێت بە هاوردنی گۆشتی سوور بە شێوەی قیمە کراو و بەهەمان شێوە ڕێگە نادرێت بە هاوردنی دوونگ جگەر و سەروپێ و بەشەکانی تری ناوسگ.

١٦- لە کاتی نەبوونی بەرهەمی ناوخۆ بەهەمان کواڵیتی، ڕێگا دەدرێت بە هاوردەکردنی دروستکراوی گۆشتی سوری ئامادەکراوی تەواو (بەرگر، کباب، صوصج.... هتد).

١٧- دەکرێت بەروبوومی پەلەوەر کە لەپرۆسـێسـی ئامادەکردنی، بە پلەی گەرمی سـەرووی (٦٥) پلەی سـیلیزی بۆ ماوەی زیاتر لە (٤٢)چل و دوو چرکە ئامادە دەکرێت، لەو وولاتانە هاوردە بکرێت کە نەخوشـی ئەنفلوەنزای باڵندە یان ڕاپۆرت کردووە و ئەمەش بە دۆکیۆمێنتی فەرمی بسـەلمێنرێت و دەبێت سەرچاوەی بەروبوومەکە لەو هەرێم وشوێنە نەبێت کە نەخۆشی تێدا سەری هەڵداوە.

دووەم: مەرجە تایبەتەکانی هاوردنی شیر و بەرهەمەکانی شیر :

سەرباری مەرجە گشتیەکانی هاتوو لە خالەکانی ماددەی سێیەم، پێویستە ئەم مەرجانەش بێتەدی :

١- نابێت ڕێژەی میلامین و ترانس فات لە ڕێژەی ڕێگا پێدراوی جیهانی تێپەر بکات.

٢- پێویستە بەروبوومەکە خالی بێت لە دایۆکسین و فۆرماڵین.

٣- پێویستە ڕۆنی خورما (Palm oil) بۆ بەروبوومەکە زیاد نەکرابێت.

٤- نابێت ماددەی پارێزەر وئەنتی بایوتیك و ماددەی دیکە لە ڕێژەی ڕێگا پێدراوی جیهانی تێپەر بکات.

٥- ئەو کێڵگەیەی شـیر و بەرویوومەکانی لێ هاوردە دەکرێت بۆ ماوەی (٦) شـەش مانگی رابردوو نەخوشی مەترسیداری تێدا نەبێت.

٦- نابێت لەبەخێو کردنی ئاژەڵ بۆ بەرهەمهێنانی شـیرو بەروبوومەکانی، هۆرمۆنی گەشـەکردن و ماددەی قەدەغەکراو بەکاربهێنرێت.

٧- پێویسـتە خالەکانی (٣و٦) لە ناوەرۆکی بڕوانامەی شـیکردنەوە و خالەکانی (١و٢و٤) لە بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری ئاماژەی پێ بکرێت.

٨- بەروبومەکە حەڵال بێت.

٩- دەبێت شـیرو بەرهەمەکانی لە کارگەیەك بەرهەم بهێنرێت کە بەپێی ڕێنماییەکانی (HACCP) یان (ISO ٢٢٠٠٠) یان هاوشێوەکانی کار بکات.

١٠- دەبێت شیرو بەرهەمەکانی بە بارهەڵگری گونجاو بگوازرێتەوە و بارهەڵگرەکە مۆنیتەر کارتی تێدا بێت.

ماددەی(٥): مەرجەکانی هاوردنی ئاژەڵی زیندوو:

یەکەم: مەرجە گشتیەکان:

سـەرباری مەرجە گشـتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم) ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بە دی بێت:

١- گشت بڕیار و مەرج و ڕێکارەکانی وەزارەت تایبەت بە هاوردنی ئاژەڵی زیندوو جێبەجێ بکرێت.

٢- هەبوونی بڕوانامەی سەرچاوەی ڕەسەن(Certificate of Origin).

٣- هەبوونی بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری ڕەسەن، پێویستە ئاماژە بکرێت بە پشکنینەکانی پێش هاوردەکردن، خشـتەی کوتان، بەکارنەهێنانی پرۆتینی ئاژەڵی و هۆرمۆنات وچالاك کەری گەشـە لە ئالیکەکەیاندا و پاك بوون لە ماددەی تیشکدەر.

٤- ئەم دوو بەڵگەنامانەی سەرەوە (بڕوانامەی سەرچاوەی ڕەسەن وبڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری ڕەسەن) دەبێت لەگەڵ هاوردنی ئاژەڵەکاندا بن و لەکاتی گەیشتنی ئاژەڵەکان بۆ ناو هەرێم پێشکەش بکرێن.

٥- پێویستە گشت ئاژەڵەکان ئەلقەی گوێ و کۆدی تایبەت بەخۆیان هەبێت و تەمەنی ڕەشەووڵاخ بە مەبەستی سەربڕین لە (٢) دوو ساڵ و کار و بەرخ لە (٨) هەشت مانگ زیاتر نەبێت.

٦- لەسەر هاوردەکار پێویستە پێش وەرگرتنی مۆڵەتی فەرمی شوێنی هێنانە ژوورەوەی ئاژەڵەکان و شوێنی کەرەنتین کردنیان دیاری بکات.

٧- پێویستە بەڕێوەبەرایەتی گشتی لەکاتی دەرچوونی هەر وەجبەیەکی ئاژەڵ، بەرێگای ئیمێل لەلایەن دەزگای ڤێتێرنەری وڵاتی هەناردە ئاگادار بکرێتەوە. هەروەها پێویستە کەرەنتینی خاڵە سنورییەکان ئاگاداری بەڕێوەبەرایەتی گشتی بکەنەوە لەکاتی گەیشتنی ئاژەڵەکان.

٨- لەسەر هاوردەکار پێویستە ئاگاداری کەرەنتینی خاڵە سنورییەکانی هەرێم بکاتەوە لە باری تەندروستی ئاژەڵەکان و ژمارەی مردنیان لەماوەی هاوردەکردن.

٩- دوای گەیشتنی ئاژەڵەکان ڕێکارەکانی کەرەنتینی ناوخۆ دەست پێ دەکات کە زیاتر نەبێت لە (٥) پێنج ڕۆژ بۆ ئەو ئاژەڵانەی ڕاستەوخۆ دەبردرێنە سەربڕخانە و(٢١) بیست و یەك ڕۆژ بۆ ئەو ئاژەڵانەی بۆ بەخێوکردن و قەڵەوکردن هاوردە دەکرێن.

١٠- کرداری کەرەنتین کردن لە شوێنی تایبەت دەبێت لە سنورەکان و فرۆکەخانەکان یاخود ئەو شوێنەی لە مۆڵەتی هاوردن دیاری کراوە و بەنوسراوی فەرمی دەبێت بسەلمێنرێت کە کەرەنتین کراون وگشت تێچووەکانی ماوەی کەرەنتین کردن لە ئەستۆی خاوەنەکەیەتی.

١١- پێویستە وڵاتی سەرچاوە وئاژەڵەکان پاك بن لە نەخۆشیە درمی وپەتایی و سنور بەزینەکان یان هەر نەخۆشیەکی دیکە کە بەپێی ڕێنماییەکانی (WOAH) دەبێت ڕاپۆرت بکرێت (Notifiable diseases) .

١٢- پێویستە وڵاتی سەرچاوە بۆ ماوەی (٣) سێ مانگ ئەو کێڵگەیەی ئاژەڵەکانی لێ هاوردە دەکرێت بۆ ماوەی (٦) شەش مانگ پێش هاوردن پاك بێت لە نەخۆشیەکان لە وانەش:

أ- ڕەشەووڵاخ:

Brucellosis ، Anthrax ، T.B ،CCHF ،CBPP ، LSD ،H.S، FMD ، Black leg BVD ، Bluetongue ،Rift valley fever ،Vesicularstomatitis ،Blood parasites ،Int.&ext. parasites ،Q fever

ب- مەروبزن:

FMD ،PPR ،Sheep and goat pox ،Brucellosis ،Scrapie ،CCHF ،CCPP ،Rift Valley fever ، Bluetongue ، Blood parasites ،Int.&ext. parasite ،Q fever

١٣- سەبارەت بە ڕەشەووڵاخ نابێت نەخۆشی (BSE)تێدا بێت و وڵاتەکە لە لیستی(Negligible BSE Risk) دا بێت.

١٤- پێویستە ئاژەڵەکان (٢١) بیست ویەک ڕۆژ پێش هەناردەکردن کەرەنتین بکرێن لە وولاتی سەرچاوە و چارە سەری پێویستیان بۆ بکرێت و پاك بن لە هەموو جۆرە نەخو شیەك و ئەم بابەتە لە بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری ئاماژەی پێ بکرێت.

١٥- دەبێت خاڵەکانی سەرەوە سەبارەت بە دۆخی تەندروستی ئاژەڵەکان لە بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری ئاماژەی پێ بکرێت.

١٦- دەبێت هاوردەکار (٥) پێنج ڕۆژ پێش گەیشتنی ئاژەڵەکان ئاگاداری کەرەنتینی ڤێتێرنەری لە خاڵە سنورییەکان بکات.

١٧- دەبێت (٣) سێ ڕۆژ پێش گەیشتنی ئاژەڵەکان مۆڵەتی هاوردن و گشت بڕوانامەکان پێشکەش بە کەرەنتینی ڤێتێرنەری سنوور بکات.

١٨- ئەگەر سەلمێندرا کە نەخۆشیەکی مەترسیدار لە ناو ئاژەڵەکان هەبێت پێویستە لە ناوببردرێن یاخود بگەرێندرێتەوە.

١٩- لە کاتی گەیشتنی بۆ بنکەی کەرەنتینی سنووری، ئاژەڵە کان لە ناو بارهەڵگر لەلایەن پزیشکی ڤێتێرنەری پشکنینی بۆ دەکرێت.

٢٠- لەکاتی پێویست نموونەی گونجاو لە ئاژەڵەکان وەردەگیرێت.

٢١- ئەگەر لەکاتی پشکنین دەرکەوت کە ئاژەڵەکان نەخوشی مەترسیداریان هەیە، ڕێگا نادرێت ئەم ئاژەڵانە داخلی هەرێم بکرێت.

٢٢- ئۆتۆمبێلی گواستنەوەی ئاژەڵ بە جۆرێك بێت کە نەبێتە هۆکار بۆ گواستنەوەی نەخوشیەکان وپیسکردنی ژینگە و لەهەمان کاتدا دەبێت مەرجەکانی ئاسودەیی ئاژەڵ (Animal welfare) تێدابێت.

٢٣- ناکرێت ئەو ئاژەڵانەی بە شێوەی ترانزێت بە هەرێم تێپەر دەبن بە هیچ شێوەیەك دابگیرێن و ئەگەر هاتوو داگیران هەمان مامەڵەی کەرەنتین کردنی ئاژەڵ لە گەڵیان دا دەکرێت.

٢٤- نابێت ئاژەڵەکان بە وڵاتێك تێپەر بێت (ترانزێت) کە نەخۆشی مەترسیداری تێدا بڵاوبۆتەوە.

٢٥- پێویستە ڕێڕەوی هاوردەکردنی ئاژەڵە کان لەوولاتی سەرچاوە تاکو هەرێم دیاری بکرێت پێش هاوردەکردنیان.

٢٦ - لەکاتی سەرهەڵدانی نەخۆشی مۆڵەتی هاوردن پوچەڵ دەکرێتەوە بەڵام ئەگەر ئاژەڵەکان پێش سەرهەڵدانی نەخۆشی لە وولاتەکە دەرچوو بوون ئەوا ڕێگە بە هاتنە ژوورەوەیان دەدرێت بە مەرجێك ئەمە بە نوسراوی فەرمی بسەلمێنرێت لەلایەن وەزارەتی کشتوکاڵ یا دەزگای ڤێتێرنەری وولاتی هەناردەکار.

٢٧- گۆڕینی وولاتی سەرچاوە یان مەرزی داخیل کردنی یان درێژکردنەوەی ماوەی ڕەزامەندی هاوردن، بەپێی ڕێنماییەکان ئەنجام دەدرێت.

دووەم: مەرجە تایبەتەکانی هاوردەکردنی ئاژەڵە کاوێژکەرەکان بەمەبەستی بەخێوکردن

أ- مانگا:

سەرباری مەرجەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵی زیندوو کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم) و (پێنجەم)ی ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- جگە لەو نەخۆشیانەی لە ماددەی پێنجەم ئاماژەی پێکراوە، دەبێت ئاژەڵەکان و سەرچاوەکانیان پاك بن لە نەخۆشیەکانی کۆئەندامی زاوزێ، بەتایبەتی ئەو میکرۆبانەی دەبنە هۆی بەرهاویشتن.

٢- پێویستە سەرچاوەی ئاژەڵەکان پاك بن لەم نەخۆشیانەی خوارەوە بۆ ماوەیەك کەمتر نەبێت لەدووساڵ:

FMD ،Brucellosis ،Tubercullosis ،Listeriosis ،Leptospirosis ،Vibriosis ، Q.Fever ، Heart water Disease ، Trichomoniasis

٣- پێویستە (١٥) پانزە ڕۆژ پێش هاوردەکردن پشکنینی تاقیگەیی بۆ نەخۆشی برۆسیلوزیس و سیل بکرێت بۆدڵنیا بوونەوە لە نەبوونی ئەم نەخۆشیانە لە ئاژەڵەکان.

٤- پێویستە لەسەر هاوردەکار کوتانی پێویست (کە لە مۆڵەتی هاوردنی ئاژەڵەکان دیاری کراوە) ئەنجام بدات پێش هێنانە ژوورەوەیان بۆ هەرێم.

ب . مەرو بزن:

سەرباری مەرجەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵی زیندوو کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم) و (پێنجەم)ی ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بە دی بێت:

١- جگە لەو نەخۆشیانەی لە ماددەی پێنجەم ئاماژەی پێکراوە دەبێت ئاژەڵەکان و سەرچاوەکانیان پاك بن لە نەخۆشیەکانی کۆئەندامی زاوزێ، بە تایبەتی ئەو میکرۆبانەی دەبنە هۆی بەرهاویشتنی ئاژەڵەکان لەوانەش (Vibriosis).

٢- پێویستە سەرچاوەی ئاژەڵەکان پاك بێت لەم نەخۆشیانە بۆماوەی کەمتر نەبێت لەدوو ساڵ :

FMD ،PPR ،POX ،Brucellosis ،Scrapie ،CCHF ،CCPP ،RiftValleyfever ، Bluetongue

٣- پێویستە ئاژەڵەکان پاك بن لە نەخۆشیەکانی پێست.

٤- پێویستە پێش (١٥) پانزە ڕۆژ لە هاوردەکردن، پشکنینی تاقیگەیی بۆنەخۆشی برۆسیلوزیس بکرێت بۆدڵنیابوونەوە لە نەبوونی ئەم نەخۆشیە لە ئاژەڵەکان.

٥- پێویستە لە سەر هاوردەکار کوتانی پێویست کە لە مۆڵەتی هاوردنی ئاژەڵەکان دیاری کراوە ئەنجام بدات پێش هێنانە ژوورەوەیان بۆ هەرێم.

سێیەم: مەرجەکانی هاوردنی سەگ وپشیلە

سەرباری مەرجە گشتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم) ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- ڕێکەوتی دەرچوونی بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری ئاژەڵەکان لە (٧) حەوت ڕۆژ تێپەڕ نەکات.

٢- تەمەنی ئاژەڵەکان لە (٤) چوار مانگ کەمتر نەبێت.

٣- گشت زانیاری کوتان و ژمارەی مایکروچیپ لە پاسپۆرتدا ئاماژەی پێ بکرێت.

٤- کوتانی سەگ بۆ نەخۆشییەکانی (Rabies، canine distemper، canine hepatitis-parvovirus، Leptospirosis) ئەنجام درابێت.

٥- کوتان پشیلە بۆ (Rabies-Feline calcivirus، Panleukopaenia -Feline viral rhinotracheitis) ئەنجام درا بێت.

٦- ڕێکەوتی کوتانی (Rabies) لە (١)یەک مانگ کەمتر نەبێت و لە (١٢) دوانزە مانگ زیاتر نەبێت.

٧- پێدانی دەرمانی دژی مشەخۆری دەرەکی بە ئاژەڵەکان لە (١٠) دە ڕۆژ تێپەر نەکات ودەرمانی دژە مشەخۆری ناوەکی لە (٢) دوو ڕۆژ تێپەر نەکات.

٨- پزیشکی ڤێتێرنەری لە کەرەنتین هەڵدەستێت بە پشکنینی ئاژەڵ و وردبینی کردنی بڕوانامەکان و لەکاتی هەبوونی کەموکورتی لە بڕوانامەکان، ئاژەڵەکان بۆ ماوەی (١٥) پانزە ڕۆژ کەرەنتین دەکرێن یان دەگەڕێنرێنەوە ووڵاتی سەرچاوە.

چوارەم: مەرجە تایبەتەکانی هاوردەکردنی ئەسپ و ووڵاخە بەرزە

سەرباری مەرجە گشتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم) ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بە دی بێت:

١- پێویستە ئاژەڵەکان و سەرچاوەی ئاژەڵەکان لە (٣) سێ مانگی ڕابردوو پاك بن لە نەخۆشیە پەتایی و درمی و سنور بەزێنەکان یان هەرنەخۆشیەکی تر کە لەلایەن ڕێکخراوی جیهانی (WOAH) ئاماژەیان پیکراوە بەتایبەتی ئەمانەی خوارەوە:

West Nile Fever ، African Horse Sickness ، Equine Herpes Virus ، Equine Influenza ،Hendra virus ، Equine Encephalomyelitis ، Equine viral Arteritis ، ،Equine infectious anemia Dourine ، Vesicular stomatitis ، Glanders ، Strangles ، Mange ، Rabies ،Tetanus

٢- پێویستە سەرچاوەی ئاژەڵەکان پاك بێت لەم نەخۆشیانە بۆماوەیەك کەمتر نەبێت لە دووساڵ:

African Horse Sickness ،West Nile Fever

٣- پێویستە پێش(١-٢) ڕۆژ لە هاوردەکردن پشکنینی گشتی بۆ ئاژەڵەکان ئەنجام بدرێت.

پێنجەم: مەرجە تایبەتەکانی هاوردەکردنی ئاژەڵی جوانی وکیوی

سەرباری مەرجە گشتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ وبەروبوومی ئاژەڵی کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم)وماددەی (پێنجەم) لەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- پێویستە ئاژەڵەکان و سەرچاوەی ئاژەڵەکان و ووڵاتی سەرچاوە پاك بن لە نەخۆشی پەتایی و درمی و سنوور بەزێنەکان یان هەر نەخۆشیەکی تر کە لەلایەن ڕێکخراوی جیهانی (WOAH) ئاماژەیان پێکراوە.

٢- هەر جۆرە ئاژەڵێك بە گوێرەی جۆرەکەی مامەڵەی نەخۆشیەکانی لەگەڵ دەکرێت.

ماددەی(٦): مەرجەکانی هاوردنی باڵندەی زیندوو و هێلکە

یەکەم: مەرجەگشتیەکان:

ســەرباری مەرجە گشــتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم) ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- پێویستە، ڕاپۆرتی کۆتایی (Final Report) ووڵاتی سەرچاوە بۆ نەخۆشی ئەنفلۆنزای باڵندەی جۆری زۆر کوشــندە لەلایەن ڕێکخراوی (WOAH) بڵاو کرابێتەوە. ســەبارەت بەو ووڵاتانەی ســیســتەمی ڤێتێرنەریان بەهێزە دوای بڕیاری بەڕێوەبەرایەتی گشــتی، دەکرێت دابەش کردنی ووڵات (zoning و Compartmentalization) بەپێی ڕێنماییەکانی (WOAH) جێبەجێ بکرێت.

٢- پێویستە باڵندەکان و ووڵاتی سەرچاوە پاك بن لە نەخۆشیە پەتایی و درمی و سنور بەزینەکان.

٣- دەبێت بڕوانامەی تەندروســتی ڤێتێرنەری ڕەســەن بێت و ئەم زانیاریانەی خوارەوە ســەبارەت بەبواری تەندروستی باڵندەکان ئاماژەی پێ بکرێت:

یەکەم : نەخوشی ئەنفلوەنزای باڵندەیان تێدا نەبێت.

دووەم : (٢١) بیست و یەك ڕۆژ پێش هەناردن لەلایەن ڤێتێرنەری ووڵاتی سـەرچاوە چاودێری بکرێن بۆ دڵنیابوون لە پاك بوون لە هەموو جۆرە نەخۆشیەك.

سێیەم : ئەو سـەرچاوەیە (کێلگە)ی باڵندەی لێ هاوردە دەکرێت بۆ ماوەی (٩٠) نەوەت ڕۆژی ڕابردوو نەخوشــی ئەنفلۆنزای باڵندە و نیوکاســیل و ســالمونیلۆس و (Infectious Bronchitis) یان نەخوشــی مەترسیداری تری تێدا نەبێت.

٤- دەبێت (٥) پێنج ڕۆژ پێش گەیشتنی باڵندەکان ئاگاداری کەرەنتینی ڤێتێرنەری سنوری بکرێت.

٥- ئەگەر سـەلمێندرا کە نەخوشـیەکی مەترسـیدار لە ناو باڵندەکان هەیە پێویسـتە لە ناوببردرێن یاخود بگەرێندرێنەوە.

٦- پێویستە ئالیکی باڵندەکان پاك بێت لە هۆرمۆن وچالاککەری گەشە و پرۆتینی ئاژەڵی و پەلەوەر.

٧- لەماوەی کەرەنتین کردن نمونەی پێویســـت (کەمتر نە بێت لە ٣٠ دانە) لە باڵندەکان وەردەگیرێت و پشــکنینی تاقیگەیان بۆدەکرێت بۆ دڵنیابوونەوە لە نەبوونی نەخۆشــیەکان بە تایبەت نەخۆشــی ئەنفلۆنزای باڵندە.

٨.- دەبێت باڵندەکان پشــکنینیان بۆ کرابێت پێش هەناردەکردنیان بۆ دڵنیابوون لە نەبوونی هیچ نیشانەیەکی نەخۆشی پەتایی .

٩- دەبێت باڵندەکان لە سندوقی تازە و خاوێن بگوازرێنەوە.

١٠- باڵندەکان کەرەنتین ناکرێن لەکاتی گەیشتنیان بە خاڵە سنورییەکان ئەگەر هاتوو بەڵگەنامەی تەواو و داواکراویان لەگەڵدا بێت و باری تەندروستیان باش بێت بەڵام لە کێلگە لە ژێر چاودێری دەمێنن و ئەم ماوەیە لە (١٤) چواردە ڕۆژ کەمتر نەبێت.

دووەم: مەرجە تایبەتەکانی هاوردەکردنی هێلکەی خواردن

ســـەرباری مەرجە گشـــتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لە خاڵەکانی ماددەی (سێیەم) و(شەشەم) ، ئەم رێنماییەدا هاتووە ، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بە دی بێت:

١- ماوەی بەسەرچوونی هێلکە (٣٠) سی ڕۆژ دەبێت.

٢- دەبێت کیشی هێلکە بەپێی ئەو مەرجانە بێت کە لە نووسراوی ڕێگەپێدان دیاری کراوە.

٣- ڕێکەوتی بەرهەمهێنان و بەســـەرچوون و ناوی کۆمپانیا یان پرۆژەی بەرهەمهێن لە ســـەرهەموو هێلکەکان هەبێت.

٤- دەبێت(٦- ١٢) یان (٣٠) هێلکە لە ناو یەك سێت بێت.

٥- دەبێت هێلکە بە ئۆتۆمبێلی تایبەتی ساردکەرەوە بگوازرێتەوە.

سێیەم: مەرجە تایبەتەکانی هاوردەکردنی هێلکەی تروکاندن

ســـەرباری مەرجە گشـــتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لە خاڵەکانی ماددەی (سێیەم) و(شەشەم)، ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- ئەو کێڵگەیەی هێلکەی تروکاندنی لێ هاوردە دەکرێت دەبێت پاك بێت لە نەخوشی مایکوپلاسموزیس (msوmg) و سالمونێلوزیس.

٢- دەبێت هێلکەی تروکاندن بە ئۆتۆمبێلی تایبەتی ساردکەرەوە بگوازرێتەوە.

٣- دەبێت کیشی هێلکە بەپێی ئەو مەرجانە بێت لە نووسراوی ڕێگەپێدان دیاری کراوە.

٤- نابێت تەمەنی بەرهەمهێنانی هێلکەی تروکاندن لە (٧) حەوت ڕۆژ زیاتر بێت و دەبێت لە بڕوانامەکان ئاماژە بە ڕێکەوتی بەرهەمهێنان کرابێت.

چوارەم: مەرجە تایبەتەکانی هاوردەکردنی جوجکەی مریشك ومریشکی هێلکەکەر

ســـەرباری مەرجە گشـــتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لە خاڵەکانی ماددەی (سێیەم) و(شەشەم)، ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- پێویستە پەلەوەرەکان و ووڵاتی سەرچاوە پاك بن لە نەخۆشی پەتایی و درمی و سنور بەزێنەکان یان وهەر نەخۆشیەکی تر کە لەلایەن ڕێکخراوی جیهانی (WOAH) ئاماژەیان پێ بکرێت.

٢- لەکاتی هاوردنی مریشـــکی هێلکەکەر، نابێت تەمەنی مریشـــکەکە لە (١٦) شـــانزە هەفتە تێپەر بکات ودەبێت لە بڕوانامەکان ئاماژە بە تەمەنی مریشکەکە کرابێت.

پێنجەم: مەرجە تایبەتەکانی هاوردەکردنی باڵندەی جوانی

ســـەرباری مەرجە گشـــتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لە خاڵەکانی ماددەی (سێیەم) و(شەشەم)، ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجەی خوارەوە بەدی بێت:

پێویستە باڵندەکان و سەرچاوەی باڵندەکان پاك بن لە نەخۆشی پەتایی و درمی و سنور بەزێنەکان یان هەر نەخۆشیەکی تر لەلایەن ڕێکخراوی (WOAH) ئاماژەیان پێکراوە.

ماددەی(٧): مەرجەکانی هاوردە کردنی ماسی و زیندەوەرە ئاوییەکان

سـەرباری مەرجە گشـتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لەخالەکانی ماددەی (سێیەم) ی ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- گشت مەرجە تەندروستیەکانی پاراستن و گواستنەوە جێبەجێ بکرێت.

٢- ڕێگا دەدرێت بە هاوردنی ماسـی مردووی فرێش و بەسـتوو و ماسـی زیندوو. دەبێت ماوەی بەکارهێنانی ماسی مردووی فرێش و بەستوو لە بڕوانامەدا بە ڕوونی ئاماژەی پێ کرابێت.

٣- ڕێژەی ئەنتی بایوتیك و کانزا قورسەکان و ماددەی تر لە ڕێژەی ستاندەری جیهانی تێپەر نەکات.

٤- ڕێگا نادرێت بە هاوردنی ئەو جۆرە ماسـیانە یان زیندەوەری ئاویانە کە بە بڕیاری وەزیر یان بەڕێوەبەرایەتی گشتی قەدەغەکراون.

٥- گواستنەوەی ماسی بەستوو و فرێش و ڤاکیوم بە ڕەچاو گرتنی مەرجەکانی تەندروستی و بەپێی تایبەتمەندی جۆری ماسی دەبێت.

٦- ڕێگا دەدرێت بە هاوردنی پەنجە ماسی و لەپە ماسی بۆ پڕۆژەکانی ماسی هەرێم.

٧- ڕێگا دەدرێت بە هاوردنی ماسی جوانی.

ماددەی(٨): مەرجەکانی ڤێتێرنەری هاوردنی ئالیك وپێکهاتەکانی:

سـەرباری مەرجە گشـتییەکانی پەیوەندار بە هاوردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی کە لەخاڵەکانی ماددەی (سێیەم) ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- پشـکنینی تۆکسـینەکانی (Ochratoxin،T٢ toxin،Aflatoxin) بۆ ئالیکی ئامادەکراو، گەنمەشـامی و دانەوێلەکانی دیکە ئەنجام بدرێت.

٢- ئەگەر ئالیك و پێکهاتەکانی لەم وولاتانەی خوارەوە هاوردە بکرێت دەبێت پشـکنینی پیس بوون بە تیشـکە زیانبەخشـەکان ئەنجام بدرێت (البانیا، ازربیجان، بیلاروس، بۆسـنا، هرزگوفانیا، بولغاریا،کرواتیا، کۆماری چیك، اسـتونیا، هنگاریا، کازاغسـتان، جورجیا، لاتیفیا، لیثیونیا، مکدۆنیا، مولدافیا، پۆلندا، ڕۆمانیا، روسیا، سلۆفاکیا، سلۆفانیا، اوکرانیا، سربیا، مۆنتینیکرۆ).

٣- نابێت لە پێکهاتەی ئالیکی ئامادەکراو پڕۆتینی ئاژەڵی یان پەڵەوەر بەکارهێنرابێت و دەبێت پاك بێت لە دایوکسین و هۆرمۆنەکان.

٤- پێویستە بۆ زیدەگی ئالیك بڕوانامەی(Free Sale) پێشکەش بکرێت.

ماددەی (٩): مەرجەکانی هاوردنی سترۆی بەستوو

سـەرباری مەرجەکانی پەیوەندار کە لەخاڵەکانی ماددەی (سـێیەم) ی ئەم ڕێنماییەدا هاتووە، پێویسـتە ئەم مەرجانەی خوارەوە بەدی بێت:

١- هەبوونی بڕوانامەی سەرچاوەی ڕەسەن(Certificate of Origin).

٢- هەبوونی بڕوانامەی تەندروستی ڤێتێرنەری ڕەسەن.

٣- ئەو ئاژەڵەی ستریی لێوەرگیراوە لە ڕەسەنی باش بێت و خاڵی بێت لە هەموو جۆرە نەخۆشی جینی.
٤- ئەو ئاژەڵەی ستروی لێ وەرگیراوە خالی بێت لە هەموو جۆرە نەخۆشی.
٥- ستریی ئامادەکراو بە شیوەیەکی تەندروست و مەرجە جیهانییەکان ئامادەکرا بێت.
٦- ئەو جۆرە سترویەی هاوردە دەکرێت کاریگەری نگەتیڤی نەبێت لەسەر جۆر و ڕەسەنی ئاژەڵی هەرێم.

ماددەی (١٠): مەرجەکانی هەناردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی

ئەو ئاژەڵ و بەروبوومانەی کە ڕەزامەندی بەڕێوەبەرایەتی گشتی هەبێت، دەکرێت هەناردە بکرێن.
١- ئاژەڵ یان بەروبوومی ئاژەڵی کە هەناردە دەکرێت دەبێت بڕوانامەی تەندروستی هەبێت و بەپێی داواکاری ئەو وولاتەی بۆی هەناردە دەکرێت، مەرجەکان جێبەجێ بکرێن.
٢- سەبارەت بەو ماددانەی دووبارە هەناردنی (Reexport) بۆ ئەنجام دەدرێت پێویستە ڕەزامەندی بەڕێوەبەرایەتی گشتی و وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی هەبێت.
٣- ڕێگا نادرێت بەهەناردنی ئەو بەروبوومانەی لە ناو هەرێم پێویستن.
٤- دەکرێت بۆ ئەو کۆمپانیانەی لە ناو هەرێم تاکە بریکارن و بەرهەمەکانیان لە پێداویستی ناوخۆ زیادە بەرهەمەکانیان هەناردە بکەن.

ماددەی (١١):

ڕێکارەکانی هاوردەکردن، کەرەنتین کردنی ئاژەڵی زیندوو و بەڵگەنامە پێویستەکان لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی دیاری دەکرێن.

ماددەی(١٢): سزاکان:

یەکەم: هاوردەکردنی هەر ماددەیەك بەبێ مۆڵەت و دەست بەسەرداگرتنی لە خاڵە سنوریەکان پێش داخل کردنی بۆ ناوخۆی هەرێم ئەگەر هاتوو ماددەکە ڕێگە پێدراو بێت و بەپێی ڕێنماییەکان بێت و سەرجەم بڕوانامەکانی لەگەڵ بوو و لە پشکنینی تایبەت بە ماددەکە دەربچێت، ئەم ڕێکارانە دەگرێتە بەر بەرامبەر بە هاوردەکار:

أ- پێویستە بەپێی یاساو ڕێنماییەکان مامەڵە پێشکەش بکات بۆ وەرگرتنی مۆڵەتی فەرمی.
ب- ڕاگرتنی مۆڵەتی هاوردەکردن بۆ ماوەی (٣) سێ مانگ و بەڵێننامە بدات لە بەشی یاسایی کە ئەم سەرپێچیە دووبارە نەکاتەوە.
پ- لەکاتی دووبارە کردنەوەی سەرپێچی مۆڵەتی هاوردەکردنی لێ ڕادەگیرێت بۆماوەی یەك ساڵ.
ت- لە کاتی بەردەوام بوون لەسەر ئەو سەرپێچیە مۆڵەتی هاوردەکردن بەیەکجاری ڕادەگیرێت و دەدرێتە دادگا.

دووەم: هاوردنی هەر ماددەیەك بەبێ مۆڵەت و دەست بەسەرداگرتنی ماددەکان لە ناوخۆی هەرێم:

أ- دەست بەسەرداگرتنی ماددەکان و ڕاگرتنی مۆڵەتی هاوردەکرن بۆ ماوەی یەك ساڵ
ب- لە کاتی دووبارە کردنەوەی سەرپێیچی، مۆڵەتی هاوردە کردن و مامەڵە کردنی بە ماددەکە لێ ڕادەگیرێت ودەدرێتە دادگا .

سێیەم: پێیشکەش کردنی بڕوانامە و دۆکۆمێنتی ساختە لەکاتی داواکردنی مۆڵەتی هاوردن، ساختە کردنی بڕوانامە و نووسراو، هاوردەکردن لە کۆمپانیایەکی باوەڕ پێنەکراو و وەهمی :

أ- دەست بەسەرداگرتنی ماددەکە ئەگەر هاوردە کرابوو.

ب- ئاراستەکردنی بۆ دادگاکانی هەرێم.

پ- مۆڵەتی هاوردەکردنی لێ رادەگیرێت تاکو بڕیاری دادگا دەردەچێت ولە ناوبردنی ماددەکان بە بڕیاری دادگا دەبێت.

چوارەم: ساختەکردنی بەروبوومی ئاژەڵی، دەستکاری کردنی لەیبڵ ورێکەوتی دروست کردن و بەسەرچوون:

أ- دەست بەسەرداگرتنی ماددەکان و ئاراستە کردنی بۆ دادگاکانی هەرێم وە لەناوبردنی ماددەکان بە بڕیاری دادگا دەبێت.

ب- ڕاگرتنی مۆڵەتی هاوردنی بەروبوومی ئاژەڵی بە هەموو شێوەیەك تاکو بڕیاری دادگا دەردەچێت.

پێنجەم: هاوردن و مامەڵەو و بازرگانی کردن بە ماددە قەدەغەکراوەکان:

أ- دەست بەسەرداگرتنی ماددەکان.

ب- ئاراستەکردنی ئەم حالەتە بۆ دادگاکانی هەرێم .

پ- مۆڵەتی هاوردەکردنی لێ ڕادەگیرێت.

شەشەم: هەبوونی کۆگای شاراوە و بەبێ ئاگاداری بەڕێوەبەرایەتی گشتی و بەڕێوەبەرایەتیە ڤێتێرنەرییەکان:

أ- داخستنی کۆگاکە بەیەکجاری.

ب- ڕاگرتنی مۆڵەتی هاوردەکردن، وە بەپێی جۆری سەرپێیچیەکە سزاکەی بۆ دیاری دەکرێت.

حەفتەم: ئەگەر مەرجەکانی هاوردن لە هاوردەدا نەبوو، ماددەکە دەگەڕێنرێتەوە یان لە ناو دەبردرێت یان هاوردەکار سزا دەدرێت و ئەگەر پێویست بوو ڕێکاری یاسایی تر بەپێی یاسا بەکارەکان لە هەرێم ئەنجام دەدرێت.

ماددەی (١٣):

کار ناکرێت بە ڕێنمایی ژمارە (٢)ی سالی (٢٠١٠) .

ماددە (١٤):

ئەم ڕێنماییە لە ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان بڵاو دەکرێتەوە و کاری پێدەکرێت دوای تێپەڕبوونی (٩٠) نەوەت ڕۆژ لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی.

هۆیەکانی دەرچوونی ئەم ڕێنماییە

لە پێناو سەلامەتی هاوڵاتییان و دابین کردنی ئاژەڵی زیندوو و بەروبوومی ئاژەڵی تەندروست بۆ بازارەکانی هەرێمی کوردستان و پاراستنی سامانی ئاژەڵ لە نەخۆشییەکان و ڕێگری کردن لە هاتنی نەخۆشیە سنوور بەزێنەکان و گرتنە بەری ڕێکاری زانستی و ڤێتێرنەری بەپێی ستانداردە جیهانییەکان لە هاوردە کردن و هەناردە کردنی ئاژەڵ و بەروبوومی ئاژەڵی، ئەم ڕێنماییەمان دەرکرد.

بێگەرد تاڵەبانی

وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو